

Täysistunto

Torstai 4.2.2016 klo 15.59—21.43

4. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus: ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2014

Kertomus K 16/2015 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2015 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 2/2015 vp.

Tässä yhteydessä sallittaneen, että edustaja Kaikkonen esittelee myöskin kohdassa 5 ja kohdassa 6 olevat kertomukset, koska nämä kaikki kolme kertomusta liittyvät samaan kokonaisuuteen. — Näin menetellään.

Keskustelu

17.02 **Antti Kaikkonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta on kokouksessaan käsitellyt suomalaisten valtuuskuntien kertomukset vuodelta 2014 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin ja Euroopan neuvoston parlamentaarisesta yleiskokouksesta sekä Pohjoismaiden neuvostosta. Näiden kolmen järjestön ja yhteistyöelimen kaltaisia yhteistyömuotoja on tällä vuosikymmenellä tarvittu todellakin valtavasti. Nämä järjestöt parlamentaarisine ulottuvuuksineen vahvistavat arvokkaasti sitä keskustelua, mitä Eurooppa ja Pohjoismaat tällä hetkellä kipeästi tarvitsevat. Dialogi ja diplomatia ovat nyt tärkeämpiä kuin pitkään aikaan.

Vuoden 2014 dramaattiset tapahtumat ensin Krimillä ja myöhemmin muualla Ukrainassa heijastuivat voimakkaasti näiden kolmen kansainvälisen järjestön toimintaan. Venäjän ja lännen suhteiden kiristymistä voi seurata myös toimintakertomusten kautta. Samalla voi kiinnittää huomiota siihen, ettei keskusteluyhteyttä Venäjään ole kokonaan katkaistu. Järjestöt ovat olleet foorumeina jopa poikkeuksellisia siksi, että paikalla ovat olleet sekä EU, Venäjä että Ukraina. Vuoropuhelua venäläisparlamentaarikkojen ja muiden toimijoiden kanssa on tärkeää jatkaa rakentavien ratkaisujen löytämiseksi. Keskusteluyhteyden aktivoiminen ei kuitenkaan voi tapahtua kansainvälisen oikeuden ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän keskeisten periaatteiden kustannuksella. Se ei olisi varsinkaan pienten maiden etujen mukaista.

Arvoisa puhemies! Itämeren alueen turvallisuusympäristö on muuttunut merkittävästi viime vuosien aikana. Vakava turvallisuustilanne korostaa Pohjoismaiden välisen yhteistyön merkitystä, sillä yhdessä toimimalla vahvistamme parhaiten oman alueemme vakautta kaikilla sektoreilla. Pohjoismaat muodostavat vankan yhteisön, joka perustuu yhteiseen historiaan, arvoihin ja toimintatapoihin. Historian ja viime vuosien kehityksen takia valio-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

kunta pitääkin pohjoismaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön lisäarvoa korostuneena. On tärkeää, että yhteistyömahdollisuuksia hyödynnetään johdonmukaisesti Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Tässä myös parlamentaarikkojen osallistuminen yhteistyön kehittämiseen on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Etyjin toiminta perustuu laajaan turvallisuuskäsitykseen, joka korostaa poliittis-sosiaalisen turvallisuuden lisäksi demokratian ja ihmisoikeuksien sekä taloudellisten ja ympäristökysymysten merkitystä turvallisuuden kokonaisuudessa. Turvallisuutemme nojautuu vahvasti valtioiden alueelliseen koskemattomuuteen ja suvereniteetin kunnioittamiseen. Siksi Etyjin vuoden 2014 toiminnassa heijastuukin keskeisesti Ukrainan kriisi ja sen vaikutukset Euroopan turvallisuuteen. Voimme todeta, että Suomen valtuuskunta on Ilkka Kanervan johdolla osallistunut yleiskokouksen toimintaan vaikuttavalla ja näkyvällä panostuksella. Läpi kriisin järjestöllä on ollut tärkeä rooli diplomaattisten ja poliittisten ratkaisujen etsimisessä.

Euroopan neuvosto on lähemmäs 70 vuotta vanha ihmisoikeusjärjestö, jonka tehtävä on turvata ja kehittää ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta. Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että kansainvälinen oikeus ja sääntöperustainen kansainvälinen järjestelmä on hyvinvoinnin, turvallisuuden ja vakaan kehityksen edellytys. Euroopassa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei poliittisesti ja taloudellisesti tiukassakaan tilanteessa unohdeta ihmisoikeusvelvoitteita tai oikeusvaltioperiaatetta. Niiden puolustaminen on entistäkin ajankohtaisempaa myös täällä Euroopassa Euroopan neuvoston ja Etyjin muodostamalla perustalla.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnalla ei ole ollut huomautettavaa kertomuksien johdosta. Valtuuskuntien kertomukset ovat valiokunnalle sinänsä haasteellisia, että kertomus koskee aina edellistä kautta, tässä tapauksessa siis jo yli vuoden takaista toimintaa. Sen voi todeta, että tätä käsittelyä yritettiin aivan viime vuoden loppuviikoille, mutta sieltä ei sopivaa aikaa löytynyt ja sen takia se siirtyi peräti tänne saakka. Valiokunnassa asian tuntijoina kuullut valtuuskuntien edustajat, kuten valiokuntakin, toki mieluummin keskittyisivät tähän hetkeen tai tulevaan ennemmin kuin kerrataan menneitä tapahtumia. Kuten viime vuosi osoitti, Euroopassa tapahtuu myllerryksiä valtavan nopealla aikataululla, eikä valiokunta pysty kaikkein ajankohtaisimpaan keskusteluun kertomuksia käsiteltäessä. Siksi pidän tervetulleena, että valtuuskuntien ja valiokunnan yhteistyötä elävöitetäisiin esimerkiksi kuulemalla valtuuskunnan jäseniä kunkin elimen toiminnasta jo toimintakauden aikana. Ulkoasiainvaliokunta on osaltaan tähän valmis. Näin valtuuskunnat saisivat nopeammin tiedon valtuuskunnan tärkeäksi kokemista, ja samalla myös valiokunnan tärkeäksi kokemista, painotuksista.

17.08 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja totesi, käsittelyssä on yli vuoden vanhat tapahtumat, kertomus vuodelta 2014, mutta tässä tilanteessa on kuitenkin edelleen monta asiaa, jotka huolestuttavat. Tässä kertomuksessa todetaan: "Yleiskokouksen äänestyksen jälkeen hyväksymässä päätöslauselmassa todetaan, että Venäjä on Etyjin jäsenenä sitoutunut noudattamaan Helsingin päätössiakirjassa sovittuja periaatteita, ja Venäjä on kuitenkin Ukrainan kriisin yhteydessä törkeästi rikkonut kaikkia Etykin päätöskirjan periaatteita. Yleiskokous tuomitsi Venäjän rikkomukset Ukrainan itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta vastaan ja kehotti jäsenmaita olemaan tunnustamatta Krimin väkivaltaisen liittäminen Venäjään."

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

Tilanne ei ole vuodessa käytännössä muuttunut, ja huolestuttavia uutisia Ukrainasta edelleen tulee. Kriisi on pitkittynyt, ja tänäänkin uutiset ovat kertoneet epävakauudesta Itä-Ukrainassa, ja myös Krim on pysynyt vahvasti venäläisten hallinnassa. Huomio on siirtynyt jossain määrin kuitenkin mediassa ja julkisessa keskustelussa myös Venäjän toimiin Syyriassa, ja hieman huolestuneena olen kuunnellut niitä viestejä, joissa sinänsä meitä suomalaisia kovalla kädellä kohtelevat Venäjä-pakotteet on jollain tavalla jo haluttu nostaa sellaiseen valoon, että niitä olisi syytä lähteä purkamaan. Tässä olisi mielenkiintoista valiokunnan puheenjohtajalta ja myös edustaja Kanervalta kuulla ajatuksia näistä Venäjä-pakotteista ja siitä, millä tavalla Suomi tulee huolehtimaan siitä, että Venäjä palaa sille tielle, mihin he ovat sitoutuneet yhteisissä sopimuksissa.

17.10 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä muistutetaan Etyjin keskeisistä periaatteista, joihin Euroopan turvallisuusrakenne nojautuu. Näihin periaatteisiin kuuluvat valtioiden alueellisen koskemattomuuden ja suveriniteetin kunnioittaminen sekä jokaisen valtion oikeus päättää liittymisestä kansainvälisiin sopimuksiin. Kansainväliset sopimukset ja niihin liittyminen ovat syntyneet tietyissä olosuhteissa tiettyinä aikana.

Presidentti Niinistö muistutti eilisessä puheessaan, että muuttuneissa olosuhteissa, juuri tässä ja nyt, kaikkien velvoitteiden täyttäminen ei ole aina mahdollista. Yksi valtio, suuri-kaan, ei voi ratkaista globaaleja tai Euroopan laajuisia ongelmia. Tarvitaan EU:n yhteistä päätöksentekoa ja toimintaa. Tarvitaan myös tasapainotettua näkemystä tavoitteiden ja keinojen välillä. Eurooppa saattaa olla ilmastonmuutoksen ja maahanmuuton myötä historiansa suurimpien haasteiden edessä.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö, Etyj, tekee merkittävää työtä turvallisuuden, demokratian, ympäristön ja ihmisoikeuksien saralla. Edustaja Kanerva on ollut tärkeässä roolissa Etyjin yleiskokouksen puheenjohtajana. Tätä voi tuskin liikaa korostaa ja hänen aktiivista rooliaan kiittää. Vaalitarkkailu on yksi lohko, jossa Suomi on ollut aktiivinen. Työ on arvokasta, vaikka aina tuloksia ei ole saavutettavissa nopeasti. Silti sitä kannattaa ja pitää tehdä.

Valtuuskunnan kertomuksessa kiinnitetään huomiota lapsiseksikaupan estämiseen ja siitä syytteen asettamiseen. Kaikkien Etyj-maiden tulisi selvittää lakejaan tältä osin, todetaan raportissa. Asia on entistä ajankohtaisempi nykyisessä Eurooppaan kohdistuvassa maahanmuuttotilanteessa.

17.13 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Pitää kiittää ensin tämän toimintakertomuksen tekijöitä, virkamiehiä ja meidän hyviä, aktiivisia valtuuskunnan jäseniä. Varsinkin tämä Bakun kokous oli aika merkittävä Suomelle. Suomalaiset kansanedustajat edustivat laidasta laitaan, puolueesta riippumatta, hyvin Suomen näkökulmaa. Halusimme silloin suomalaisen Ilkka Kanervan siihen yleiskokouksen puheenjohtajaksi ja teimme vahvaa työtä, kovaa työtä, ja pienellä äänierolla saimme hänestä erinomaisen puheenjohtajan. Tietenkin nämä ovat vuoden 14 asioita, nämä ovat jo menneet hyvin paljon eteenpäin — en puutu niihin — mutta suomalaiset valtuuskunnan jäsenet olivat hyvin aktiivisia myös tuomaan esille niitä epäkohtia ja myös hyvää debattia. Eli mielestäni Suomi on tässä kokoaan suurempi rauhanrakentaja. Ja täydet kiitokset tästä vielä edustaja Kanervalle. Tämä pesti ei ole ollut helppo. Ensimmäinen vuosi pyörähti, ja täällä Suomessa toinen kausi tuli sitten jo ehkä helpomminkin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

17.14 **Ilkka Kanerva kok:** Arvoisa herra puhemies! Minulla on edessäni tänään saamani lehdistötiedote, jossa Etyjin puheenjohtajamaan ulkoministeri, Suomenkin ulkopoliittikan hyvin tunteva Saksan ulkoministeri Steinmeier hyvin vahvasti ja voimaperäisesti vetoaa siihen, kuinka Ukrainassa tulee välittömästi lopettaa jälleen kerran liekkeihin leimahtanut tulitus, tuo pitää kokonaisuudessaan lopettaa välittömästi kaikilla rintamilla. Puhun tästä sen vuoksi, että me olemme vähän turtuneet kuvitelmissamme uutisvirran vertailussa Syyrian, Lähi-idän tapahtumiin ja jättäneet vähemmälle huomiolle sen, että itse asiassa matka Helsingistä Ukrainan rajalle on lyhyempi kuin matka Helsingistä Suomen pohjoisrajalle. Se on lähellä, ja se tuntuu monin eri tavoin meidän turvallisuusympäristössämme. Me tiedämme, että Ukrainan kriisi ei suinkaan ole vain Ukrainan kriisi, vaan se luonnollisesti kertoo siitä, että Euroopassa turvallisuusintressit konfrontoivat toisiaan tavalla, joka vakavasti luo uuden turvallisuushaasteen myöskin meidän omassa turvallisuusympäristössämme.

Etyj on järjestö, joka kaikkein välittömimmin pyrkii liennyttämään Ukrainan kriisiä sekä hallitusten välisellä tasolla että parlamenttien välisessä yhteistoiminnassa. Tämä kriisi on hyvin, hyvin moniulotteinen, ja Etyjillä on varsin laaja työkalupakki käytettävänä tämän Ukrainan kriisin liennyttämiseen, ja se sitä todellakin käyttää. Etyjillä on lähestulkoon tuhat ihmistä tänä päivänä erityyppisissä tehtävissä Ukrainan kriisin hoitamiseksi. Tehdyistä tulitaukosopimuksista huolimatta kriisi saa koko ajan erittäin valitettavia ilmiä, ja niin kuin sanottu, aivan viime hetkinä jälleen, uudestaan, paitsi että aseleposopimusta, tulitaukosopimusta rikotaan Ukrainassa juuri parhaillaan, Ukrainassa on myöskin sisäisesti valitettavasti nähtävissä ilmiöitä, joista juuri tänä päivänä myöskin kansainvälinen lehdistö raportoi.

Varsin monet Ukrainassa toimivat suurlähettiläät esittivät julkisen kommenttinsa tänään siitä, että he pahoittelevat syvästi sitä, että Ukrainan sisäisiä kysymyksiä koskien Ukrainan talousministeri jätti juuri nyt tehtävänsä kokiessaan edessään olevat asiat liian suuriksi ja vaikeiksi, mahdottomiksi viedä talousuudistuksina läpi Ukrainassa. Hänet kuitenkin tunnetaan ja tiedetään henkilöksi, joka pyrki varsin voimakkaasti korruptionvastaisessa toiminnassa, perustuslakiuudistuksessa ja muissa välittömissä Ukrainan uudistusta edustavissa hankkeissa viemään eteenpäin asioita päättäväisesti ja tavalla, jolla on myös kansainvälisen yhteisön tuki ja ymmärtämys takanaan. Hän koki tehtävänsä tulleen suoritetuksi mahdottomuuden edessä, lopetti tehtävät ja jätti ne tavalla, josta kansainvälinen yhteisö on näitten Ukrainassa toimivien suurlähettiläiden yhteisellä kannanotolla lausunut syvästi pettyneen käsityksensä.

Tämä kaikki kertoo siitä, että työtä on tehtävä, ja se myös kertoo tietysti siitä, että Suomen kannattaa kaikista syistä, paitsi yleisistä turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen liittyvistä myöskin omasta turvallisuuspolitiikastaan juontuvista seikoista johtuen, tehdä kaikkensa rauhanvälityksen ja sovun, poliittisen dialogin ja diplomatian hyväksi. Sen vuoksi on selvää, että Etyjin tulisi edustaa myöskin sellaisia kantoja, jotka mahdollistavat tehokkaan ja toimivan dialogin toteutumisen kaikilla niillä tasoilla, joilla voidaan edesauttaa tätä diplomaattista ratkaisua. Näissä asioissa Etyjin periaatteiden pitää olla selviä meille kaikille, ja kaikissa yhteyksissä pitää myöskin Suomen aktiivista rauhanvälitystoimintaa pyrkiä edesauttamaan.

Euroopan unioni uudistaa tällä hetkellä ulkopoliittista strategiaansa. Toivon todella, että Euroopan unionissa myöskin tuon strategian uudistamisen yhteydessä mietitään hyvin tarkoin, minkälaisia myönteisiä ja minkälaisia kielteisiä vaikutuksia on taloudellisella sanktiopolitiikalla. Sanktioita ei tänä päivänä käytetä ensimmäistä kertaa, niistä on kohtuulli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

sen laaja kokemus olemassa, ja on perusteltua pyytää, olettaa ja odottaa, että Euroopan unioni arvioi sanktiopolitiikkansa tehokkuutta ulkopoliittisen keinovalikoiman joukossa. Niin joutuu tekemään myöskin Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö. Sillä ei ole luonnollisesti taloudellisia sanktioita käytettävissään, mutta sillä on käytettävissään diplomatia, ja näitä diplomatian kaikkia mahdollisuuksia pitää tällä hetkellä maksimaalisesti pyrkiä hyödyntämään Etyjin periaatteitten eteenpäinviemiseksi, kansojen itsemääräämisoikeuden ja suvereniteetin turvaamiseksi.

17.21 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja, joista edellinen oli erinomainen tietenkin — Ilkka Kanerva tuntee asiat todella hyvin.

Monista haasteista huolimatta meidän pitää muistaa koko ajan, että vaikka Etyjin toiminta ei ole helppoa tässä jännitteisessä, yhä jännitteisemmässä, maailmassa, niin se on kuitenkin erittäin tärkeä kehys edelleen Euroopan vakauden ja turvallisuuden vahvistamiseen tähtäävälle toiminnalle. Se on se lähtökohta. Ja tämä ei tietenkään poista sitä, että — kuten keskusteltu on — myös Etyjin toiminta vaatii vahvaa kehittämistä. Sekin on välttämätöntä mielestäni.

Ja olen ehdottomasti samaa mieltä tuosta vuoropuhelun ja dialogin syventämisen tarpeesta. Sitä on syvennettävä myös Venäjän kanssa. Ja pakotepolitiikalle on löydettävä jokinlainen exit-ohjelma. Se on ihan oikeasti tärkeätä, ja siitä pitää keskustella EU:ssa todella vakavasti.

Kävin vastikään Ukrainassa ja tiedän, että tilanne Itä-Ukrainassa on yhä vaikeampi, jos ajatellaan sitä humanitaarista puolta siellä rajalla, niillä alueilla. Se apu ei saavuta läheskään kaikkia, sen ihan selkeästi kuulin ja haastattelin siellä ihmisiä. Ruokaa, vettä, lämpöä, kaikkea tätä, tietysti puuttuu, suojaa, talvi on armoton. Ja ketkä kaikkein eniten kärsivät tietenkin tästä valtavan hankalasta tilanteesta? Tietenkin haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset eli esimerkiksi lapset ja vanhukset. Meidän on pakko saada ratkaisu tähän Ukrainan tilanteeseen, ja vaikka se kuulostaa nyt kuinka naiivilta, niin kaikki keinot on otettava käyttöön.

17.23 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous runsas 40 vuotta sitten oli Suomen ulkopoliitiikan suuria saavutuksia ja on myös tänään sitä, samoin kuin Etyj-järjestön perustaminen. Siellä hyväksytyt periaatteet, kansainvälinen sopimus Etyjistä ja sen periaatteet ovat erittäin tärkeitä. Pienelle maalle, jos kenelle, on tärkeätä, että hyväksytyt sopimuksia noudatetaan ja kaikki niihin sitoutuvat. Se on meidän ulkopoliittisen asemamme ja meidän perinteemme pitkä linja vuosikymmenten ajalta. Tämä koskee yhtä hyvin Etyjiä kuin muitakin tärkeitä kansainvälisiä sopimuksia. On lupa vaatia niiden toteuttamista muilta, mutta täytyy myös edellyttää sitä, että itse toimii tämän mukaisesti.

Viime vuonna oli Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen juhla kokous täällä Helsingissä. Se oli tärkeä kokous, ja se tähtäsi nimenomaan vuoropuhelun aikaansaamiseen olosuhteissa, joissa Euroopassa jännitteet ovat lisääntyneet. Olisi väärin myös historiankirjoituksen kannalta, jos tässä ei mainittaisi, että se kokous ei aivan mennyt maaliin eikä aivan tuottanut niitä tuloksia, mitä siihen asetimme, ei vähiten sen takia, että yhtä tärkeätä osapuolta tuossa kokouksessa, Venäjän valtuuskuntaa, ei kokouksessa nähty. Minusta olisi tarve samalla, kun esitämme vaatimuksia muille, pohtia myös omaa toimintaamme, ja sik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

si kysynkin: Onko Etyjin suomalaisessa delegaatiossa miten käyty lävitse tämä Venäjän duuman puhemiehen Suomeen-tuloviisumin epääminen? Ymmärsin, että sitä perusteltiin ulkoministeriössä nimenomaan laillisuusnäkökohdilla, että on pilkuntarkasti noudatettava näitä EU:n pakotesäännöksiä — asia, josta tosin eurooppalaisten kumppaniemme keskuudessa oli toisia mielipiteitä, muun muassa Saksassa. He katsoivat, että olisi tullut myöntää lupa. Onko käyty lävitse, voimmeko tästä oppia jotakin jatkoa ajatellen? Onko ulkoasiainvaliokunta käynyt tätä puolta lävitse? Voimmeko itse tehdä jotain enemmän (Puhemies ko-puttaa) ja paremmin, jotta tämä dialogi, jota täällä peräänkuulutetaan, tulisi mahdolliseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Valiokunnan puheenjohtaja Kaikkonen.

17.25 Antti Kaikkonen kesk: Puheenjohtaja! Tämä tapaus, mihin edustaja Heinäluoma viimeksi viittasi, on kyllä valiokunnassa käyty aika huolella lävitse. Sehän sinänsä oli vuoden 2015 tapahtumia, niin että se ei sinänsä näissä kertomuksissa vielä kirjattuna ole, se on sitten tulevien kertomusten aihe ehkä enemmänkin. Mutta eihän se nyt ihan niin kuin Strömsössä mennyt omastakaan mielestäni.

Mitä tulee pakotekysymykseen, minkä edustaja Heinonen otti täällä esille, henkilökohtaisesti tuen tietenkin hallituksen ja Suomen yhteistä linjaa ja yksituumaista linjaa tässä asiassa. On tietysti hyvä muistaa, että pakotteet eivät tulleet aivan syyttä, niille oli tietty syynsä. Ja niiden tulevaisuus on sidottu etenemiseen Minskin sopimuksen toteuttamisessa. Siinä on jonkinlaista edistystä, tulitauko on kohtuullisesti pitänyt, mutta henkeä pidätellen pitää päivittäin seurata edelleenkin tilanteen kehittymistä. Mutta kaikkien etu olisi, että tässä asiassa päästään myönteisellä tavalla eteenpäin.

Se on tietysti Suomen näkövinkkelistä todettava, että nämä pakotteet ja vastapakotteet kohtelevat eri EU-maita eri tavalla. Me täällä Suomessa itse kärsimme niistä enemmän kuin Portugalissa tai jossain vähän kaukaisemmassa EU-maassa, ne täällä hyvin kouriintuntuvalla tavalla tuntuvat. Senkin takia pidän tärkeänä, että diplomatian ja vuoropuhelun keinoin työskennellään kovasti kohti poliittista ja rauhanomaista ja kestävä ratkaisua Ukrainan kriisin ja muiden eurooppalaisten jännitteiden suhteen.

17.27 Ilkka Kanerva kok: Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Heinäluoma yhtyi siihen kaikkien suomalaisen ulkopoliitiikan tukijoiden, kehittäjien yksimieliseen rintamaan, jonka mukaan pienelle maalle on äärettömän tärkeää noudattaa kansainvälisiä sopimuksia mutta myös tukea kansainvälisten järjestöjen tekemiä päätöksiä, niiden asemaa ja vaikutusvaltaa, jonka kaltainen luonnollisesti Etyj mitä suurimmalla mitalla on. En ole nähnyt pitkiin, pitkiin aikoihin, että kukaan vakavasti otettava ulkopoliitikko olisi tästä perusasetoitumisesta eri mieltä. Siinä mielessä oli hyvä kuulla, että myöskin edustaja Heinäluoma on tästä vankasti samassa rintamassa. Suomen valtuuskunta on tätä asiaa arvioinut, mihin hän kysymyksensä kohdisti. Sen lisäksi olen henkilökohtaisesti yleiskokouksen johdon merkeissä kääntynyt EU:n ulkoasiain komissaarin, korkean edustajan Mogherinin puoleen kirjallisesti kysyäkseni, onko EU:lla tämän viime kesänä toteutuneen aselman johdosta jotakin korjattavaa omissa säädöksissään, jotta kansainvälinen diplomatia parlamenttien välillä voisi toimia eikä oltaisi mykkäkoulua käyvässä asetelmassa, niin kuin viime kesänä oli asianlaita. Tähän korkea edustaja vastasi, että tämä on kaikkien EU-jäsenvaltioiden omassa harkinnassa ja päätettävissä, kuinka tämän asian osalta menetellään. Tämä mieles-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

täni viitoittaa kyllä tulevaisuudessa ratkaisuja siihen suuntaan, joka jo nähtiin esimerkiksi siinä, että Venäjän parlamentin puhemies vieraili juuri ennen vuodenvaihdetta Romaniasa monikansallisen parlamentaarisen kokouksen merkeissä.

17.28 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on käynyt useammankin edustajan suulla ilmi, on erityisen tärkeää, että sopimuksia noudatetaan, ja erityisen tärkeää nimenomaan, että pienet maat noudattavat sopimuksia. Tämä on Suomelle mitä lähintä historiaa jo ihan tuolta Venäjän vallan loppuvuosilta, jolloin Suomen talous, kulttuuri ja identiteetti perustuivat lakiin, sopimuksiin, niiden noudattamiseen ja ehdottomaan kunnioittamiseen. Hyppään tästä parisentuhatta vuotta taaksepäin. Roomalaiset sanoivat "pacta sunt servanda", sopimukset on pidettävä. Rooman valtio, Rooman imperiumi, tuhoutui kansainvaellukseen, talouden taantumiseen, keskushallinnon romahtamiseen. Eurooppa on monelta osin samassa tilanteessa kuin Rooman valtakunta 1 500 vuotta sitten.

17.30 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kiitän, edustaja Kaikkonen ja edustaja Kanerva, vastauksista. On myös hyvin tärkeää kuulla tämä EU:n korkean edustajan vastaus, joka tavallaan antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden tämän dialogin ylläpitämiseen näissä käytännön tilanteissa.

Otan kuitenkin sitten esille toisen tärkeän asian, joka on eduskunnan asema ulkopoliittikan päätöksenteossa, koskee se sitten Etyjin toimintaa tai EU:n pakotteita. Viime joulukuussa nähtiin erittäin valitettava terroristi-isku Ranskassa. Ranskahan tuon iskun jälkeen hyvin nopeasti — voi sanoa, että muutamassa tunnissa — päätti vedota Euroopan unioniin ja unionin jäsenmaihin nimenomaisesti avun saamiseksi tilanteessa, jossa Ranska ilmoitti, että se kokee tulleen hyökkäyksen kohteeksi. Ranska ei siis vedonnut Etyjiin, ei myöskään Natoon, vaan juuri Euroopan unioniin, ja Suomen hallitus on ilmoittanut, että Suomi tulee antamaan apua Ranskalle, joka siis kokee olevansa sodassa. Nyt olen hivenen huolestunut siitä, että vaikka puhutaan näin merkittävästä asiasta, että yksi unionin maa sanoo olevansa hyökkäyksen kohteena, kokee olevansa hyökkäyksen kohteena, pyytää apua ja Suomi ilmoittaa auttavansa, niin tästä asiasta ei tässä salissa puhuta ollenkaan eikä hallitus ole kertonut, mitä se aikoo tehdä, koko eduskunnalle. Kun puhutaan näin järeistä asioista, jotka ovat myös meidän turvallisuuden asia, että miten tätä unionin perussopimuksen artiklaa tulkitaan, niin olettaisin, että koko eduskunnan intressi olisi saada tieto, mitä hallitus on tekemässä, mihin Suomea näillä nyt tehtävillä päätöksillä konkreettisesti sidotaan, kuinka pitkälle tässä tuessa ollaan valmiit menemään, ja myös arvio siitä, mitä se tarkoittaa jatkossa vastaavissa tilanteissa. Siksi kysynkin, erityisesti ulkoasiainvaliokunnan johdolta: onko ulkoasiainvaliokunnassa ollut esillä, että tämä asia on niin iso ja periaatteellinen, että Suomen eduskunnan vanhan perinteen ja myös valtiosäännön (Puhemies koputtaa) perusperiaatteiden kannalta olisi luontevaa saada koko eduskunnalle informaatio hallituksen linjasta, miten Suomi aikoo tukea Ranskaa?

17.32 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on pakotteista puhuttu ja myös tuotu esille jälleen exit-politiikkatarvetta pakotteille. Onneksi valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kaikkonen kertoi tien pois näistä pakotteista. Se on Minskin sopimuksen noudattaminen ja paluu niihin yhteisiin sopimuksiin ja itsenäisten valtioiden kunnioittamiseen, mitä Venäjä on nyt rikkonut esimerkiksi Krimin osalta. Eli avaimet pakotteiden purkamiseen on Venäjän käsissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

Oikeastaan yksi, mitä pitäisi pohtia ja mistä varmasti ollaan aika lailla yhtä mieltä, on se, että nämä pakotteet kohtelevat hyvin eri tavalla eri maita EU:ssa. Ja nyt kun tilanne on pitkittynyt ja se saattaa pitkittyä vielä reilustikin, niin onko EU:n sisällä käyty ja pitäisikö — minusta pitäisi — käydä keskustelua näistä taakanjaoista myös tässä kysymyksessä, jotta Euroopan maat kantaisivat tasaisemmin taakkaa näiden pakotteiden vaikutuksista? Nyt ne kohdistuvat Suomeen poikkeuksellisen rajusti, siitä varmasti olemme yhtä mieltä. Toivon, että meidän maan ulkopolitiikan johto ja EU-politiikan johto käyvät myös tätä keskustelua ja avaavat sitä siihen, että taakkaa jaettaisiin tasapuolisemmin myös tässä kysymyksessä. Meillä on toinen iso kysymys ollut pöydällä, ja siinä on haluttu, että koko EU jakaa taakan, niin että kyllä yhtä lailla tässä pakotekysymyksessä taakanjakoon voisi puuttua.

17.34 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Mielestäni Etyjin merkitys riippumattomana toimijana ja välittäjänä on kasvanut viime vuosina, ja edustaja Kanervan ja koko Suomen valtuuskunnan toiminta on ollut hyvin edistyksellistä ja erittäin hyvää.

On totta, että Syyrian takia tämä Ukrainan tilanne on jäänyt hieman taka-alalle. Nämä pakotteet Venäjälle — haluaisinkin tiedustella, miten ne ovat vaikuttaneet tämänhetkiseen Ukrainan tilanteeseen, nämä pakotteet, jotka Venäjälle on asetettu. Suomelle ne ovat myös hyvin raskaat. Ja kuten edustaja Heinonen tässä totesi, niin onko ajateltu, että tätä taakanjakoa suoritettaisiin EU:n välillä, koska Suomen kohdalla ne ovat erittäin raskaat, myös taloudellisesti?

17.35 Ilkka Kanerva kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan varmuuden vuoksi vielä kerrata lyhyesti sen, että aivan viime päivinä, tänään, eilen ja edellispäivänä, tulitukset ovat voimakkaasti lisääntyneet Itä-Ukrainassa. Juuri tähän perustuen ulkoministeri Steinmeier tuli tänään julkisuuteen vedoten tulitaukosopimukseen, ja se on erittäin keskeinen periaate — Minskin sopimus on ainoa tie ulos Ukrainan kriisistä. Se tulee vaatimaan pitkän ajan ja paljon diplomaattisia toimenpiteitä. Ja myöskin toivon voimakkaasti Suomen omaa panosta jatkossakin.

Ranskan terrori-isku on asia, jonka seurausvaikutuksista edustaja Heinäluoma täällä perustellusti puhui. Tiedämme hyvin, että on olemassa lakivalmistelu hallituksen suunnassa siitä, millä tavalla esimerkiksi Suomen voimankäytösäädöksiä pitää harkita uudestaan Lissabonin sopimuksen valossa. Lissabonin sopimuksen soveltaminen uudessa tilanteessa on kyseessä, ja luonnollisesti Lissabonin sopimuksen paragrafeja on tarkoitus täysimittaisesti noudattaa. Nyt Suomi jo omasta lainsäädännön suppeudestaan, vajavaisuudestaan johtuen ei näin voi tehdä. Tämä valmistelutyö on hallituksessa meneillään, ja lainsäädäntö asiaa koskien tulee tämän eduskunnan käsiteltäväksi tämän kevään myötä.

Mitä tulee tähän vastaukseen Ranskalle, niin ulkoasiainvaliokunta on tullut varmasti... Puheenjohtaja tulee tarkemmin sen kertomaan. Ulkoasiainvaliokunta on asiasta tietoinen, ja olen täysin varma, että tavalla tai toisella myöskin iso sali saa tämän asian lähiaikoina tiedokseen.

17.37 Antti Kaikkonen kesk (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen kysyi tästä pakotteiden taakanjaosta. No, se ei välttämättä nyt päällimmäisiä ulkoasiainvaliokunnan asioita ole, mutta toki kiinnostaa myös ulkoasiainvaliokuntaa, mikä näitten tilanne ja tulevaisuus on. Itse asiassa, kun valiokunta oli viime viikolla kaksi päivää Brysselissä ja tapasi toisena päivänä EU-instituutioitten edustajia, otimme tämän epärei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

lun taakanjaon kyllä esille useammassakin otteessa, mutta ensisijaisesti tämän asian hoitaminen on kyllä maan hallituksen asia.

Tämä edustaja Heinäluoman esille ottama Ranskan avunpyyntö — sehän on merkittävä asia. Suomessakin käytiin vuosia keskustelua siitä, mitä nämä EU:n niin sanotut turvatakuut ovat vai onko niitä ollenkaan, onko se pelkkää paperia. No, nyt nähtiin, että ovat olemassa ja niillä on merkitystä. Ei mennyt 24:ää tuntia, kun Ranska pyysi apua ja kaikki EU-maat olivat vastanneet tuohon avunpyyntöön. Niillä on merkitystä, se on nyt nähty. Suomen osalta olen itse siinä käsityksessä, että ne aivan lopulliset ja tarkat päätökset siitä, mikä se Suomen kontribuutio tässä on, ovat vielä tekemättä, mutta UaV on kyllä saanut viime vuoden lopussa selvityksen sinänsä niistä aikeista, mitä hallituksella tässä oli auttaa Ranskaa eri tavoin. Ulkoministeri Soini on ulkoasiainvaliokunnan kokouksessa ensi viikon perjantaina, niin että voimme ottaa tämän asian siinä hänen kanssaan keskusteluissa esille, mikä on tilanne ja onko hallituksella aikeita tuoda se suuren salin keskusteluun. Tietysti, jos valiokunnassa ja eduskunnassa laajempaa halua siihen on, valiokunnallakin taitaa olla kyllä keinoja tuoda asia sitten keskusteluun, jos semmoinen tarve yleisemmin koetaan.

17.39 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän hyvin myönteisenä sekä edustaja Kanervan esiintuomaa käsittelytapaa tämän Ranskan avunpyynnön tuomisessa tänne saliin että myös ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Kaikkosen ilmoitusta. Kun puhutaan näin järeistä asioista, joista sanotaan, että ne ovat sodan ja rauhan kysymyksiä, niin on tärkeätä, että eduskunta pitää huolta siitä, että Suomen kansanvallan korkein elin on mukana arvioimassa sitä, mitä hallitus tekee. Kysymys ei ole kaikista yksityiskohdista, vaan kysymys on tästä isosta linjasta, ja on tärkeätä nähdä, onko koko eduskunta sitoutunut siihen, mitä hallitus on tähän mennessä ilmoittanut, ajatellen myös sitä, että tämä ei ole ainutkertainen tapaus. On hyvin mahdollista, että näitä tulee tämänkin jälkeen eteen, ja silloin sillä, että eduskunta tietää, mitä tehdään, ja myös hyväksyy ne ratkaisut, mitkä on hallituksessa viitoitettu yhteistoiminnassa presidentin kanssa, on iso merkitys. Siksi rohkenenkin esittää kainon toiveen valiokunnan puheenjohtajalle, että kyllä mielestäni oikea tapa olisi se, että hallitus tulisi oma-aloitteisesti näin isossa asiassa eduskuntaan, eikä niin, että valiokunta joutuu siirtämään jonkun asian käsittelyn tänne. Se ei olisi näin jyrkän asian arvovallan mukaista. Rohkenenkin siis toivoa, että valiokunnan puheenjohtaja voisi harkita tällaisen selkeän toiveen esittämistä hallituksen oma-aloitteisesta toiminnasta.

17.40 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan myös osaltani ottaa osaa tähän Ranskan tapausta koskevaan keskusteluun, koska se on sellainen asia, joka tulee ihan jokaiselle meistä edustajista, kun kuljemme tuolla maakunnissa keskustelemassa ihmisten kanssa. Sitä kysytään, mikä Suomen linja on tässä ja mitä tällä on tarkoitettu, mikä on kyseessä. Siksi mielestäni on äärimmäisen tärkeää se, että edustaja Heinäluoma otti esille nimenomaan koko eduskunnan mahdollisuuden saada tietoa Suomen linjasta ja käydä sitten sitä keskustelua sen pohjalta.

Ja kun tässä edustaja Kaikkonen jo kyseli, että josko tarvetta on, niin haluan omalta osaltani myös vahvistaa, että kyllä tarvetta on. Pitäisin hyvin tärkeänä ja merkittävänä nimenomaisesti sitä, että hallitus oma-aloitteisesti pikaisesti eduskunnalle toisi tästä tietoa. Se on minusta hyvin tärkeää. Ja nyt kun sitten teillä siellä valiokunnassa puheenjohtajan mukaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

ministeri Soini vierailee perjantaina, niin toivon, että tämä toive tulee vahvasti esiin siellä ja tämä käyty keskustelu, minkä täällä aiheellisesti edustaja Heinäluoma otti esille.

17.41 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinöselle haluan nyt selvittää, että totta kai kansainvälistä oikeutta pitää kunnioittaa, totta kai avaimet pakotepolitiikan lopettamiselle Venäjällä ovat Venäjän käsissä. Mutta kyllä minä nyt kuitenkin uskal-lan tässä keskustelussa sanoa, että jotakin on kuitenkin pahasti pielessä, jos ei minkäänlais-ta luottamusta eikä semmoista selkeää, syvää vuoropuhelua pystytä synnyttämään esimer-kiksi EU:n ja Venäjän välillä. Silloin ne avaimet pysyvät venäläisten taskussa, ja he eivät aio noudattaa Minskin sopimusta. Sitä minä vain tarkoitin nyt tällä puheenvuorollani äs-ken, että meidän pitää nyt tarkastella sitä Venäjän asennoitumistakin tähän ja sitä, mistä se johtuu, ja niin edelleen. Meidän pitää käydä syvempää ja monipuolisempaa dialogia.

17.42 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen aivan oikein nosti esille EU:n solidaarisuuden ja tasapuolisuudenkin velvoitteen, ja yksi iso elementti tässä on myös yhteinen kauppapolitiikka. Me hyvin tiedämme, että EU:n pakotteet ovat yhteiset, mutta kuitenkin esimerkiksi me talousvaliokunnan jäsenet viime vuoden puolella Saksan-matkalla huomasimme, että monet EU-maat tästä huolimatta käyvät kauppaa Venäjän kanssa, itse asiassa Euraasian tulliliiton avulla. Tämä tulliliittohan käsittää kolme maata: Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin. Näistä syistä Valko-Venäjästä muun muassa on tullut yksi maailman johtavista maitotuotteiden viejistä. Näin ollen kysynkin teiltä, arvoi-sat ulkoasiainvaliokunnan johtohenkilöt: onko teillä ollut tämä kysymys esillä Brysselin-matkallanne, ja jos ei, niin aiotteko keskustella EU-maiden kollegoidenne kanssa tästä kauppapoliittisesti varsin mielenkiintoisesta ilmiöstä?

17.44 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Euroopan unionihan on koko historiansa ajan kehittynyt kriisien kautta, ja historiankirjoitukseen jää nähtäväksi, kuinka iso kulma-piste nämä Pariisin tapahtumat olivat Euroopan unionille ja sen turvallisuuspoliittiselle ulottuvuudelle. Kyllähän tämä Ranskan avunpyyntö oli sillä tavalla erittäin merkittävä, että he nimenomaan vetosivat artiklaan 42.7 eli avunantoon eivätkä tähän yhteisvastuulau-sekkeeseen. Tätä ei ole koskaan aikaisemmin aktivoitu.

Tässä suhteessa, arvoisa puhemies, kannatan kyllä edustaja Heinäluoman ajatusta ja tuen voimakkaasti edustaja Kaikkosta, ja pidän hyvänä, että edustajat Kaikkonen ja Kaner-va ottivat tästä ajatuksesta kopin. Kun meillä Suomessa pienen maan vahvuus on ollut se, että me olemme pyrkineet laajaan yhteisymmärrykseen keskeisistä ulko- ja turvallisuuspo-liittisista linjauksista, niin uskallan nyt tässä sanoa ja mennä vähän pitemmälle, että pitäi-sin kyllä hyvänä, että paitsi tietoa hallitus hakisi eduskunnasta tavalla tai toisella myös tuen linjaukselleen, mitä tulee tämän avunantolausekkeen aktivoimiseen.

17.45 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Hiihdän nyt samaa latua kuin mitä edustaja Skinnari otti esille, ja tavallaan kysymys tässä ulkoasiainvaliokunnan johtohah-moille — niin kuin täällä tituleerattiin: olemmeko me Suomessa laskeneet välillisten vai-kutusten arviota? Me helposti tässä kauppapolitiikassa katsomme sitä, mitä pakotteet ovat tehneet, ja niin kuin edustaja Skinnari totesi, Valko-Venäjästä on tullut yksi suurimmista maidontuottajista, ja varsinkin vienti Venäjälle imee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

Minä olen huolissani siitä, että meidän arjessa ei osata arvioida sitä, mitä se tarkoittaa esimerkiksi Wärtsilälle tässä maassa, kun Koreassa tehdään alus. Mitkä ovat ne Yhdysvaltain sanktiot pankkisektorille, jotka vaikuttavat Eurooppaan ja vaikuttavat erittäin keskeisesti suomalaiseen telakkateollisuuteen, kun se korealainen laiva on kuitenkin 40 prosenttia made in Finland? Mitä ne pankkien ja rahoituksen osalta olevat vaikutukset Suomelle ja Suomen kansantaloudelle ja meidän teollisuudelle merkitsevät? Pitäisi tavallaan kysyä sitä ja tuoda tähän keskusteluun, laajentaa tätä katsantokantaa niin, että onko Etyjillä esimerkiksi mahdollisuus avata tätä keskustelua, mitkä ovat ne välilliset vaikutukset eri maittain, mitä se tarkoittaa Suomelle. Me olemme kuitenkin se arktisen osaamisen keskittymä, joka vie moottoreita myös niihin korealaisiin aluksiin, joita tarvitaan. Monet projektit ovat tällä hetkellä niin sanotusti jäissä Venäjän puolella, kun pankit eivät siellä saa rahoitusta eikä ole mahdollisuutta toteuttaa näitä hankkeita.

17.47 Ilkka Kanerva kok: Herra puhemies! Talouspakotteita on käytetty tietysti läpi historian toistuvasti. Euroopan lähihistoriassa, muistamme, niitä on käytetty, Lähi-idässä niitä on käytetty, Balkanilla, nyt Ukrainassa, missä milloinkin. Nyt kun EU on asettanut pakotteet, on luonnollisesti selvää, että niitten pakotteitten filosofiasta pidetään kiinni, mutta samalla kun EU myöskin miettii omaa ulkopoliittista strategiaansa, globaalistrategiaansa, kyllä kannattaa miettiä, että käydään läpi — ei tähän Ukrainan tilanteeseen liittyen vaan yleisesti — se, mitkä ovat tällaisten pakotteitten myönteiset ja kielteiset vaikutukset, mitkä vaikutukset niillä on taloudessa ja mitkä vaikutukset niillä on turvallisuudessa ja ulkopoliitiikassa. Sen vuoksi tänään viimeksi on keskusteltu siitä, onko Suomen viisasta — niin kuin on — ottaa tämä kysymys käsiteltäväksi Euroopan unionin puitteissa, kun nyt käydään EU:n sisällä ulkopoliitiikan strategian uudistamista tarkoittavaa keskustelua. Tässä suhteessa Ukrainasta juontuvat talouspakotteet ja EU:n strategian uudistaminen ovat hyvin kaukaista sukua toisilleen. Ainoa tapa Suomelle toimia ja ainoa tapa EU:lle toimia on luonnollisesti mennä pakotteiden kanssa eteenpäin ja sitä myöten niitä purkaen, kun Minskin sopimusta toteutetaan.

17.49 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Kauppapolitiikka on toki ollut valtiokunnan asialistalla, mutta otetaan vielä vastaan evästykseltä, mitä tuli edustaja Skinnarin ja edustaja Myllykosken puheissa, että tämmöistä perusteellisempaa ja yksityiskohtaista arviota näistä ei sinänsä ole ollut, elikkä varmasti tätä on syytä työstää siitäkin vinkkelistä — taitaa kyllä kuulua vähän muittenkin valiokuntien toimialaan tämmöinen arvio.

Vielä mitä tulee tähän Ranskan pyyntöön, niin ulkoasiainvaliokunta on siihen sen verran reagoinut, että kun silloin syksyllä tämä avunpyyntö tuli ja hallitus toi siitä ripeästi tiedon valiokuntaan, että tämmöinen on tullut, ja hallitus kertoi aikovansa suhtautua tähän myönteisesti ja kertovansa näistä tarkemmista toimenpiteistä myöhemmin, niin valiokunnalla ei ollut huomauttamista tähän toimintalinjaan, ja tämä oli sinänsä valiokunnan yksituuminen kanta, että luvattiin talkoissa mukana olla. Mutta sen jälkeenhän tämä asia on vielä elänyt. Mutta kuten sanoin, tähän voidaan kyllä palata.

Tähän tematiikkaan liittyy vielä tämä kysymys sotilaallisen avun antamisen mahdollistamisesta, varmastikin joillakin aika tiukoilla kriteereillä ja harkinnalla. Sellaisen tiedon olen hallituksen suunnasta saanut, että tuo lakiesitys voisi tulla eduskunnan käsittelyyn huhtikuussa näillä näkymin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

17.51 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Kaikkonen kertoi, että tämä pakotepolitiikka kuuluu monen valiokunnan työn piiriin. On sovittu aikanaan ulkoasiainvaliokunnan ja suuren valiokunnan kesken, että pakotepolitiikka sinänsä kuuluu ulkoasiainvaliokunnan toimialaan. Esimerkiksi vuosi sitten kesällä järjestettiin suuren valiokunnan, ulkoasiainvaliokunnan ja talousvaliokunnan kanssa yhteinen kuulemistilaisuus, jossa hyvin seikkaperäisesti silloisen tilanteen tuomana keskusteltiin tämän pakotepolitiikan vaikutuksista ja toimintamahdollisuuksista, ja varmaan tämäntyyppinen keskustelu olisi nytkin paikallaan.

17.51 **Eero Heinäluoma sd**: Arvoisa puhemies! Tämä on ollut erinomaisen hyvä ja hyödyllinen keskustelu alkaen täältä Ukrainan tilanteesta, Etyjin roolista ja myös Minskin sopimuksen noudattamisen tärkeydestä. Suomellahan on, voi sanoa, vuosisatainen aika legalistinen perinne asioiden hoitamisessa. Me olemme tunnettuja maailmalla siitä, että kun me sitoudumme johonkin sopimukseen, me noudatamme sitä ja edellytämme myös muilta, että sitä noudatetaan. Se on osa meidän identiteettiämme, ja jokainen ulkomaanpäättäjä ja meidän kanssamme asioiva tietää sen olevan Suomen politiikan tärkeä osa. Minskin sopimus on tästä hyvä esimerkki, että kun johonkin on sitouduttu, niin on lupa kaikilta odottaa, että he toimivat sen mukaisesti. Se on valtioiden välisten keskinäissuhteiden perusta: jos rikotaan, jätetään toteuttamatta, niin muilla on oikeus puuttua siihen. Ja sehän on oikeastaan myös Etyjin keskeinen filosofia.

Palaan vielä tähän Ranskan-kysymykseen, joka viime joulukuun jälkeen on herättänyt oikeastaan hämmästyttävän vähän keskustelua. Mutta kun katsoo, mihin Ranska vetoaa EU:n perussopimuksessa, niin kyllä tämä on, arvoiset kollegat, todella järeätä tekstiä, tämä keskinäisen avunannon lausekkeeksi sanottu artikla: "Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissään olevin keinoin YK:n peruskirjan 51 artiklan mukaisesti." Se on todella järeä kannanotto, jolla on erittäin suuri vaikutus myös Suomeen ja myös meidän etuihimme, siihen mitä itse voimme odottaa, jos vastaavanlainen tilanne tulisi. Siksin se, että tämä käsitellään asianmukaisesti, oikealla tavalla, ja että koko eduskunta on mukana, kun tämäntyyppisen artiklan mukaisesta toiminnasta päätetään, on aivan välttämätöntä, ja minusta on tärkeää, että eduskunta itse pitää huolta omasta asemastaan valtiosäännössä ja ulkopolitiikan ja turvallisuuspolitiikan hoitamisessa.

17.54 **Antti Kaikkonen kesk**: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Heinäluoman viimeinenkin peruste oli tärkeä. Tähän liittyy aika paljon pohdittavia asioita, koska tätä lauseketta todella käytetään ja testataan nyt ensimmäistä kertaa, ja nyt voi syntyä tiettyjä menettelytapoja sitten kenties pidemmällekin tulevaisuuteen. Toivottavasti tietysti tämmöisiin lausekkeisiin ei kovin usein tarvitse palata tai puuttua, mutta eipä sitä voi tässä maailmassa poiskaan tietenkään valitettavasti sulkea.

Esimerkiksi se on keskustelun arvoinen asia, millä mekaniikalla siitä avunannosta sitten sovitaan. Nythän Ranska on aika pitkälle itse koordinoanut kahdenvälisin keskusteluin eri EU-maitten kanssa, mitä se minkäkin maan apu on, ja tämä apu sitten näyttää muotoutuvan aika erilaiseksi eri maitten kohdalla. Ja EU:n koordinaatio on tässä itse asiassa vähäisempää, Ranskan rooli on tässä kyseenä olevassa tapauksessa aika suuri.

Mutta, puheenjohtaja, minä haistan, että keskustelu alkaa olla ehtopuolella tältä osin, ja minä haluan vielä tuoda esiin henkilökohtaisen ilahtuneisuuteni siitä, että nämä kertomuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2016 vp

set virittävät hyvän ulkopoliittisen keskustelun tässä salissa. Useanakin vuonna olen ollut näissä kertomuskeskusteluissa mukana, ja tämä tämän päivän keskustelu sekä määrän että laadun suhteen nousi kyllä muutaman vuoden kärkipäähän.

17.55 Ilkka Kanerva kok: Puheenjohtaja! Silläkin riskillä, että yleisarvosana laskee, nousen ylös puhuakseni, samasta asiasta kylläkin, ja todetakseni, että itse asiassa Euroopan unionilla ei ole toimivaltuutta tässä kysymyksessä. Paragrafi 42.7 Lissabonin sopimuksessa edellyttää nimenomaan kahden maan keskinäisellä neuvottelutiellä tulevaa vaikutusta. Mihin siinä neuvottelussa päädytään, se on se, jota siinä tullaan soveltamaan. Bryssel ei ole tässä se taho, joka näitä neuvotteluja vetää tai edes koordinoi tai omaa päätösvaltaa tässä asiassa.

Minä yhden edustaja Kaikkosen näkemykseen myös siinä, että on Suomen edun mukaista katsoa hyvin huolellisesti, hyvin perusteellisesti ja ajan kanssa se, mitkä tulevat olemaan ne raamit, joissa Suomi tähän tulee ottamaan nyt osaa. Se on iso poliittinen kysymys ilman muuta — ja ei saa yhden tapauksen perusteella tehdä lopullista ratkaisua tässä asiassa, sillä tämä soveltaa käytännössä sitä, että Suomella on mahdollisuus ottaa apua vastaan ja antaa sitä apua tasapainossa muiden Euroopan jäsenmaiden kanssa — otetaanko kapea tulkinta vai lakea malli. Itse ottaisin lukuun tämän meidän saamamme avun huomioon ottaen, että meidän intressimme ei ole kulkea kovin kapealla pohjalla.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 16/2015 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.